

Bohumil Hrabal (1914 – 1997): Obsluhoval jsem anglického krále (napsáno 1971, 1980 vydáno v zahraničí, 1982 neoficiálně v Československu, 1989 oficiálně)

Struktura zkoušky:

I. Beletristický text:

A. Literární druh a žánr, umělecký směr / tvůrčí skupina, literárněhistorický kontext, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;

B. 1. Doba a místo (děje);

2. Hlavní postavy a jejich charakteristika;

3. Námět, témata, hlavní motivy;

4. Zvláštnosti kompozice;

C. Jazykové zvláštnosti a kulturní souvislosti;

Ale šéf mi nikdy neodpustil to, že jsem dostal ten řád a tu šerpu přes prsa, a tak se na mne díval, jako bych nebyl, ač já jsem si vydělával takový peníze, že jsem jimi pokryl už celou podlahu, každý tři měsíce jsem nosil celou podlahu pokrytou stokorunami do záložny, protože jsem si umínil, že ze mne bude milionář, že se všem vyrovnám, že si pak najmu nebo koupím hotýlek, takovou maličkou klíčku někde v Českém ráji, že se ožením, že si vezmu bohatou nevěstu a že když dám peníze s mou ženou dohromady, budu vážený tak jako ostatní hoteliéři, že i když mne nebudou uznávat jako člověka, budou mne muset uznat jako milionáře, majitele hotelu a realit, že tedy budou odsouzeni se mnou počítat...

Ale zase se mi stala taková nepříjemnost, že jsem byl potřetí u odvodu, ale i potřetí jsem se nestal vojákem, protože jsem neměl míru (...). A v hotelu se všichni smáli a sám pan Brandejs se mne na to zeptal, a tak mne znovu zesměšnil, takže jsem byl maličký a věděl jsem, že budu maličký až do smrti, protože už nevyrostu..

Cestu, kterou jsem udržoval a kterou jsem vyplňoval štěrkem, který jsem si sám musel roztlouct, ta cesta, která se podobala mému životu, za mnou zarůstala bejlím a trávou zrovna tak, jako bylo zarostlá trávou dopředu. Jen ten úsek, na kterém jsem zrovna pracoval, tak ten jevil stopy mých rukou. Průtrže mračen a vytrvalý déšť často sesul půdu a s pískem a drobným kamením zaplavil tu práci, kterou jsem na cestě udělal, ale já jsem se nezlobil, já jsem nenadával, ani jsem neklnul osudu, ale trpělivě jsem se pustil do práce, a celé letní dny jsem zase kolečkem a lopatou odvázel ten písek a suť, ne abych zvelebil cestu, ale abych zase projel s vozíkem a koníčkem. (...)

Tak jsem skoro celý měsíc nedělal nic jiného, než jsem dřel od slunka do slunka, abych udržel cestu v takovém stavu, v jakém byla, když jsem její údržbu převzal. Ostatně čím dál tím víc jsem shledával údržbu téhle cesty s

údržbou svého života, který se mi jevil zpátky, jako by se stal někomu jinému, jako by celý můj život až sem byl román, kniha, kterou napsal někdo jiný, avšak kté knize života jsem měl jediný já klíč, jediný svědek mého života jsem byl já sám, i když taky ta moje cesta neustále na začátku i na konci zarůstala bejlím (...)

... a já jsem měl radost, že vesničané se za mnou prohrabali, že za mnou přišli, že se mne polekali, protože já musím být něco vzácného, protože já jsem opravdu žákem vrchního pana Skřivánka, který obsluhoval anglického krále, a já měl tu čest, že jsem obsluhoval habešského císaře a on mne vyznamenal navždycky tím, že mi dal ten řád, a ten řád mi dal sílu, abych čtenářům napsal tenhle příběh..., jak neuvěřitelné se stalo skutkem.

STAČÍ VÁM TO? TÍM ALE OPRAVDU KONČÍM

II. Nebeletristický text:

- A. Funkční styl, obsah, účel, vztah k prvnímu textu;
- B. Jazykové apod. zvláštnosti.

Obsluhoval jsem anglického krále (2006, režie Jiří Menzel)

ČEŠI NEBOJUJÍ. "Starosvětský" - ano, tak to bude. Menzelův nový film působí jako poslední zastávka rušné tramvajové linky. Jako místo, kde můžete v klidu rozjímat, místo, kde končí shon města a začíná příroda, jako místo, které je hraniční a na kterém si uvědomíte, co má význam. "Chtěl jsem být milionářem." A při tomto, "nic víc, nic méně" životním cíli, se náš hrdina dopouští osudových chyb - tu z hlouposti, tu z lásky a netušil, jak ho těch několik desetiletí semele. A až ke konci života pozná, co má význam. Tohle je klasický Jiří Menzel a Bohumil Hrabal (ten filmový) - tak, jak ho vnímám já a tak, jak si jej pamatuji. Spolu s překrásnou kamerou, zástupem kvalitních herců s charismatickým Oldřichem Kaiserem v čele či unikátní dobovou atmosférou to pro mě znamená nejlepší film roku 2006.

Říct o posledním, dlouho odkládaném snímku Jiřího Menzela, že je to nezdár či prohra, případně pouze, že jde o špatný film, zavání ostýchavým eufemismem. **Obsluhoval jsem anglického krále** je totiž tak bolestný zážitek víceméně pro kohokoli literárně a filmově gramotného, že těžko nalézat srovnání. Obhajovat, že každý autor má právo na své pojetí adaptace proslulého románu, či se ohánět "solidním řemeslem" a odkazy k tradici "hezkého českého filmu" je v tomto případě velké pokrytectví a slepota. Filmová verze totiž popírá něco, co by popíráno být nemělo, a její líbivá, akademicky zmrtnělá fasáda maskuje vše životné, co nabízí kniha. Zcela bez obalu: je to film zpozdile zbytečný, anachronický a navíc ideologicky odporný, a to po více stránkách. Už úvodní kruhová roztmívačka prozradí, že režisér zřejmě hodně dlouho neviděl v kině žádný aktuální film... Hrabalovo dílo (rozsahem novelu, ale komplexností román par excellence) lze jistě převést na plátno mnoha způsoby a netřeba se při tom ohánět údajnou nezfilmovatelností či se krčit před požadavky "cílové divácké skupiny", odchované předchozími Menzelovými ředinami hrabalovských lomcováků. Román jako je tento nikdy nemá být svázán ohledem na touhy většiny (tedy těch, kteří milují obžerské **Postřižiny**) a navíc je spíše výzvou k tomu nalézt adekvátní filmovou formu pro literární předobraz. Jiří Menzel zvolil cestu nejmenšího odporu, a v rozhovorech dokonce provokuje větami typu "Kdo by nechtěl žít pohodlný život?", na což se mu chce odpovédět protiotázkou "Co třeba Hrabal?".